XLI. évf. Cluj-Kolozsvár, 1931 január. 1. sz.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

Főtanácsunk.

Egyházunk főtanácsi ülését 1930 december hó 14. és 15-ik napjain tartotta meg. Történelmi jelentőségű volt ez a főtanácsi ülés azért, mert középiskoláink átszervezésének immár régóta vajudó kérdésében az egyházi Főtanácsnak döntenie kellett. Ez a kérdés, illetve ennek eldöntése hozta össze egyházi tanácsosainknak 200-at megközelitő tekintélyes nagy számát. Komoly és ünnepélyes hangulatban folyt le az egész gyülés, méltóan egyházunk nehéz helyzetéhez és a szóban forgó kérdések történelmi jelentőségéhez.

Minden szorongásunk és lelki nyomottságunk mellett is mindannyiunkra fölemelőleg kellett, hogy hasson az a nagy szeretet és az a nagy ragaszkodás, amely egyházunk jövőjének életbevágó kérdéseiben és intézményeinek szeretetében a főtanácsi ülés egész ideje alatt megnyilatkozott. Ebből a szeretetteljes aggódásból és féltő gondosságból egy jobb jövőnek a hajnala látszott fölragyogni a jelen sivárságában is.

Nem kivánunk a részletekkel foglalkozni, de ugy véljük, szolgálatot teszünk olvasóinknak, ha szóról-szóra leközöljük a Főtanácsnak középiskoláink átszervezése ügyében hozott következő határozatát.

A Főtanács 19—1930 szám alatt középiskoláink átszervezése ügyében a következő határozatot hozta:

1. Egyházi Főtanács elhatározza, hogy alapitványi ingatlanainak kisajátitása és megfelelő államsegélynek hiánya miatt előállott kényszerhelyzet folytán, egyházi középiskolai oktatásunkat az 1931/32 tanév kezdetével átszervezi ugy, hogy csak az egyik főgimnáziumot (Liceu) tartja fenn eddigi alakjában és tagozataiban, a másikat ideiglenesen gimnáziummá (gimnaziu) változtatja át.

2. A kolozsvári főgimnáziumot jelen alakjában és tagozataiban továbbra is fentartja, a székelykereszturi főgimnáziumot az 1931/32

Unitarian school for the ministry
America Berkeley
California

tanévtől kezdődően gimnáziummá alakitja át, mely mellé a gazdasági oktatási törvény XIII. fejezete szerint gazdasági iskolát szervez.

3. Megbizza E. K. Tanácsot az átszervezéshez szükséges további intézkedések megtételével, beleértve a kormányhatósági engedély idejében való megszerzését is.

4. Főtanács meghagyja az átszervezendő főgimnázium előljáróságának azt a lehetőséget, hogy a felső tagozatot társadalmi uton fenntarthatja, illetve, hogy a lépéseket ilyen irányban megkereshesse.

Tudjuk, hogy sokakat fájdalmasan érintett egyházunk Főtanácsának eme döntése. De egyben reméljük, hogy a tervbevett mezőgazdasági iskola felállitása nagyban kárpótolni fog mindannyiunkat ama veszteségért, amelyet egyik főgimnáziumunk algimnáziummá való átszervezése okoz. A vita, amely e kérdés eldöntésénél az éjfél utáni órákba is elnyulott, olyan megnyilatkozás volt az egyházi tanácsosok részéről, amely minden fájdalmunk és veszteségünk mellett is megerősit abban, hogy az unitárius összetartozás és egyházszeretet lángja magasan lobog a szivekben. Talán ez is késztette Főtanácsunk elnökségét arra, hogy a másnapi (december 15-én tartott ülésen) a következő nyilatkozatot tegye:

„Elnökség elismerését és köszönetét fejezi ki a Főtanács összes tagjainak azért a tárgyilagos és magas nivóju vitáért, melyet e történelmi jelentőségü időkben egyik középiskolánk átszervezése kérdésében tanusitott;

méltányolja és értékeli azt az elszánt küzdelmet, melyet mindkét középiskolánk megmentése érdekében ezeknek támogatói kifejtettek;

együtt érzi azt a fájdalmat, melyet székelykereszturi érdemes középiskolánknak, bár ideiglenes jellegü és kényszerü átszervezésének elhatározása miatt annak támogatói éreznek;

feladatának és hivatásának érzi Székelykeresztur és általában a székelység érdekeinek állandó támogató figyelemmel kisérését;

fő fokozott erkölcsi kötelességének érzi, hogy a tervbevett és elhatározott gazdasági tanfolyam létesitése az átalakitással egyidejüleg sikeresen megtörténhessék".

Főtanács az elnökség részéről tett nyilatkozatot egyhangu helyesléssel vette tudomásul és teljes egészében magáévá tette.

Az Egyházi Képviselő Tanács jelentésével kapcsolatban Főtanács elhatározta, hogy a tanitóság fizetésének rendezésével sürgősen foglalkozni fog, mihelyt tudomására jut az államsegély redukált összege.

A választások eredményét röviden a következőkben foglalhatjuk össze. Uj egyházi tanácsosok lettek: dr. Vajda Béla, Inczeffy Albert, Pálffy István, Patakfalvy Zsigmond és Szent-Iványi Sándor.

Az E. K. Tanács tagjainak megválasztattak: dr. Abrudbányay Ede, Csifó Salamon, Lőrinczy Dénes esperes, dr. Szent-Iványi Gábor, Kelemen Lajos, Vári Albert, K. Nagy Árpád, báró P. Horváth Arthur, dr. Fekete Gyula, dr. Gyergyay Árpád, dr. Vajda Béla, Pálffi Márton, dr. Lukácsi József, Ütő Lajos igazgató-tanitó és dr. Mikó Imre afiai.

Kollégiumi könyvtárnok: Márkos Albert tanár lett.

A jószágfelügyelőség elnökének Puksa Endre egyházi tanácsos fiát választotta meg a Főtanács.

Örömmel értesült az Egyházi Főtanács hiveink áldozatkészsé-

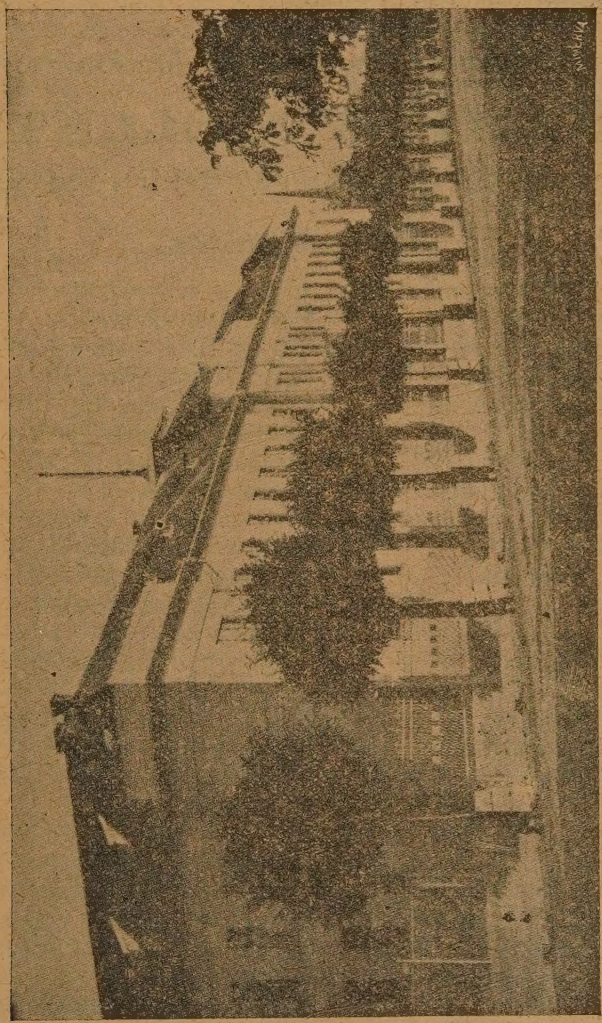

A székelykeresztúri unitárius gimnázium

géről és kegyes alapitványáról, az életbenlevőknek elismerő köszönetét nyilvánitotta, az elhunytak emlékezetét pedig hálás kegyelettel őrzi. Elhatároztatott Segesvár egyházközségnek a felsőf héri egyházkörhöz való csatolása, Miklósvárnak leány-egyházközséggé való alakulását a Főtanács örömmel vette tudomásul és megerősitette.

A Főtanács ülései december 15-én a késő éjfélutáni órákban értek véget és az egyházi közügyigazgató buzgó imájával zárultak le. Meg kell emlékeznünk Taar Géza nagyajtai lelkésznek vasárnapi istentiszteleten mondott, gyönyörűen kidolgozott és minden izében aktuális, nagyhatásu egyházi beszédéről, mely mindannyiunk lelkében mély hatást váltott ki. Jelenvolt.

TŰZHELY MELLETT

Ujévi köszöntés.

Mindegy, hogy honnan,
Mindegy, hogy kitől jön.
Csak a szivből jőjjön
És hittel köszöntsön:
Boldog uj esztendőt!

Mindegy, ha halkan,
Mindegy, ha harsogón,
Csak a lélek várjon,
A lélek sóhajtson:
Boldog uj esztendőt!

Csak ne szóljon az ajk
Megszokott igéket,
Hitetlen mosolygás
Ne csalja meg őket,
Kik még hinni mernek:
Boldog uj esztendőt!

Jőjjön a mélységből,
Hol a szenvedés forr,
Törjön fel a földből,
A porló csontokból;
Megsiratott multból,
Elhantolt vétkekből;
Megalázott, tiport,
Bujdosó népekből;
Mint egy szent imádság
Átérzett, meggyőző,
Megtisztult kilátás
Könnyhullatott szemből
Jőjjön a köszöntés:
Boldog uj esztendőt!

Ürmös, 1931. Fekete Lajos.

December.

Ez már a tél. Kivül havaz.
Bent lázong még a sok tavasz
S a sziv melege perzselő.

De kint fehér a háztető,
Csenddé fagyott már nyár és ősz
S a nap is bujkál valahol.

Egy-egy kivert kutya csahol.
Az erdő meghalt, nem dalol.

Megrezzen egy-egy halk szender
S belül még rámosolyg az ember.

Kivül morog, dohog december.

Ez már a tél. Kivül havaz.
Lesz-e, hajh! lesz-e még tavasz?

Ürmös. Fekete Lajos.

A téli földmives-iskolák utasitása.

A Monitorul Oficial 1930. évi december 1. (272) számában megjelent a téli földmives-iskolák működésére vonatkozó szabályzat és utasitás. A főtanácsnak a főgimnáziumok átszervezésére vonatkozó határozata után ezt a szabályzatot kissé részletesebben fogjuk ismertetni, hogy olvasóink megismerkedhessenek az oktatás szervezésével és céljával. Ez iskolák célja, hogy *jó gazdákat képezzenek.* Ezt a céljukat nemcsak általános jellegü ismeretek nyujtásával érik el, hanem főképen olyan mezőgazdasági ismeretek közlésével, melyeket a helyi körülmények ajánlanak és amelyek földmivelőknek szövetkezetekbe való szervezésére szükségesek. Minden iskola mellett *egy vezető bizottság, egy tanári tanács* és *egy gazdasági bizottság* működik. Ez iskolák *működésének körletét* ugy kell megállapitani, hogy a növendékek legnagyobb része saját gazdaságában lakjék s arra a tanfolyamok tartama alatt felügyelhessen, másfelol pedig, hogy a tanárok a tanulókat saját birtokukon az év egész folyamán látogathassák, felügyelhessék. Az olyan iskoláknak, amelyeknek internátusa van és ,földmivesektől lakott vidéken vannak gyérebb népességgel, nagyobb működési körletük van, mint az olyanoknak, melyek sürübb népességü vidéken vannak és ahol a mezőgazdaságnak csak némely ágai birnak kiválóbb gazdasági jelentőséggel. Ezt a működési körletet a vezető bizottság határozza meg és a minisztérium véglegesiti.

Az oktatás tartama 2 év, tehát két szemeszter, melyben elméleti kurzusok és gyakorlati munkák foglaltatnak. Az elméleti kurzusok általában október 15-én kezdődnek és a következő év április 15-ig tartanak. A többi időben a növendékek gyakorlati munkákat végeznek az iskola oktató személyzetének vezetése mellett szülőik, vagy saját maguk gazdaságában Olyan gyakorlati munkákra, melyek felügyeletet, speciális és hosszabb utasitásokat kivánnak, a téli iskolák növendékei a tanári tanács határozata alapján tanithatók az iskola gazdaságában. Az elméleti tanfolyamok tartama, kezdete és vége a helyi körülmények szerint a vezető bizottság megokolt javaslatára a minisztériumtól módositható.

A növendékek felvételének feltételei: Hogy egy növendék felvehető legyen, szükséges, hogy az iskola működési körletében legyen állandó lakhelye és megfeleljen a következő feltételeknek:

a) legalább 4 elemi osztály végzését igazoló abszolváló bizonyitvány;

b) legkevesebb 14 éves kor;

c) legyen neki vagy szülőinek olyan gazdasága, amely megfelel a helység megállapitott birtokilletményének (lotul tip);

d) hogy jó magaviselete legyen neki is és szülőinek is.

Előnyben részesülnek azok a növendékek, kiknek szülői ugy ismeretesek a helységben, mint jó gazdák és az előhaladottabb koruak, kiknek jól rendezett gazdaságuk van.

A helybeli növendékek künnlakók és saját költségükön tartják fenn magukat. Oktatásuk ingyenes. Más faluból, de a működési körletből jövő tanulók az internátusban ingyenesek, vagy az elméleti kurzusok tartama alatt olyan segélyt élveznek, amely megfelel egy bennlakó növendék fenntartására szükséges összegnek. Szomszéd községek növendékei csak akkor vétetnek fel, ha a meghatározott létszám a székhelyül szolgáló faluból nem teljes. A minisztérium külön engedélyével az iskolába felvehetők a működési körleten kivülről is növendékek

A növendékek maximális száma 40 és a vezető bizottság értesitésére a minisztérium állapitja meg külön a bennlakók és künnlakók számát. Felvétel alkalmával be kell nyujtani: *a)* 4 elemi osztályról szóló abszolváló bizonyitványt; *b)* keresztlevelet; *c)* a községi elöljáróságtól kibocsátott erkölcsi bizonyitványát a tanulóknak és szülőinek; *d)* a szülök vagy gyám nyilatkozatát arról, hogy a növendék rendesen fogja látogatni az elméleti és gyakorlati kurzusokat és a maga vagy szülői gazdaságában végezni fogja az iskola oktató karától ajánlott, közös megegyezéssel megállapitott összes munkákat Ha a jelentkező tanulók száma nagyobb, mint az üres helyek száma, akkor a vezető bizottság felvételi versenyvizsgálatot tart (un concurs de admitere). A bennlakó tanulók az iskolában kapnak kosztot, mosást, fütést, világitást és lakást. Felvehetők *szabad hallgatók* is (auditori liberi), kik eleget tettek katonai kötelezettségüknek, saját gazdaságuk van az iskola működési körletében és helyes társadalmi viseletüek. Felvételük az igazgatósághoz intézett kérésre történik. Ilyenekül irni-olvasni nem tudók is felvehetők. Ezek künnlakók, nem kapnak segélyt és csak azokon a kurzusokon vesznek részt, amelyek érdeklik, rendes órajárásra nem kötelesek. Az iskola területén ugyanazon fegyelmi törvények alá esnek, mint a rendes növendékek.

A tanulók kötelességei és jogai. A felvett tanulók kötelesek az elméleti kurzusokat rendesen látogatni, jó magaviseletet tanusitani mind az iskolában, mind künn, magukat a fegyelemnek s a megállapitott szabályoknak és utasitásoknak alávetni. Ez iskolák látogatása felmenti a tanulót az elemi felső oktatás (V—VII. osztály) alól. Illedelmesen kell viselkedniök egymással szemben. Kiskoruaknak nem szabad vendéglőket, kávéházakat látogatni. Politikai lapok, a közerkölcsöt sértő könyvek bevitele szigoruan tilos. Különös szigorral büntetnek minden hibát, melynek alapja hazugság, vagy a csalás bármely faja Az olyan tanulók, kiknek viselete szégyenletes, társaira káros, kizáratnak és a kizárás az eset sulyossága szerint az összes iskolákból való kizárásig mehet. Ragályos betegségben szenvedők nem vétetnek fel. Ilyen esetekben a községi orvos javaslata alapján a tanári kar határoz Intézeti helyiségeket piszkolni, butorokat rongálni tilos. Az ez ellen vétők a kár megtéritése mellett büntettetnek is. Kiskoru tanulóknak szigoruan tilos a fegyvertartás. Leckékről elmaradni csak betegség és vismajor esetében szabad. A tanári kar

itélete alá esik, hogy mulasztások igazolására kér-e orvosi, vagy szülői igazolványt. Ha a tanuló 5 napig igazolatlanul hiányzik, töröltetik az anyakönyvből.

A tanfolyam tartama alatt meg kell tartani az összes törvényes hivatalos ünnepeket. A szülők vagy felnőtt hallgatók, kiknek saját gazdaságuk van, kötelesek a tanitó személyzetnek megengedni, hogy meglátogassák a gazdaságukat s végrehajtsák a tanitó személyzettel közösen megállapitott munkákat. Ha nem engednék meg, kizáratnak az iskolából és többé nem vehetők fel.

A második szemeszterre való felvétel *vizsgálat alapján* történik, melyet a tanári kar és a vezető bizottság kiküldöttje előtt tesznek le. Elnök a gazdasági oktatás illető inspektora. Évenként október 1—15-e között tartják az inspektortól kijelölt időben. A vizsgálat áll: *két irásbeli* próbából; egyik közismereti, a másik az iskola főszaktárgyából van és az első szemeszterben előadott összes tárgyakból álló *szóbeliből*. Az irásbeli tárgyát a vizsgáló bizottság a vizsgálat alapján állapitja meg. Hat középértékü jeggyel sikerült a vizsgálat. A mindkét évet végzettek abszolváló vizsgálatot tesznek az előbbi vizsgálat módján, de a minisztériumtól megá lapitott időben. Ez a vizsgálat áll: *a*) irásbeliből földrajz vagy történelemből, mellyel a tanuló a román nyelvben való ismeretét is bizonyitja; a földméréstanra vagy mezőgazdaságra alkalmazott számtanból és az intézet főszakmájából; *b*) szóbeliből a következő tárgyakból: *a*) általános mezőgazdaság, gyümölcsészet, szőlészet, veteményezés; *b*) általános állattan, méhészet, selyemtenyésztés, haltenyésztés, ha e szakmáknak kedvező vidéken van az iskola; *c*) falusi gazdálkodás, szövetkezeti ügy, számvitel, mezőgazdasági törvényhozás. A vizsgálat alapján kapott abszolváló bizonyitvány egy évre redukált katonai szolgálatra jogosit. A kötelességüket nem teljesitő növendékek a következő büntetések alá esnek: dorgálás, ösztönd j egészben vagy részben való megvonása, kitiltással való fenyegetés, kitiltás; az állam összes földmives iskoláiból való végleges kitiltás. Az elsőt a tanári tanács, a másodikat a vezető bizottság, a többit az inspektor előterjesztésére a minisztérium mondja ki.

A tanitó és adminisztrativ személyzet. A tanitó személyzet: egy igazgató, aki szaktanár is, egy szaktanár vagy mester, egy tanár a közismereti tárgyakra, egy lelkész, egy vagy több iparos mester (maeştri de lucrari manuale). Az olyan iskoláknak, melyeknek 100 hold mivelhető földje van, van egy *gazdasági főnöke (şef de agricultură)*, aki a számvivő titkár teendőit is végzi. A nagyobb birtokkal rendelkezőknek van egy gazdasági főnökük és külön számvivő titkáruk. A személyzet beállitása a törvény intézkedései szerint történik. Jogaik és kötelességeik: Az igazgató és szaktanár kötelesek megvizsgálni, tanulmányozni a növendékek gazdaságait, a gazdákkal együtt egy ésszerü tervet állitván össze. Ők fogják felügyelni és vezetni a gyakorlati munkákat, melyeket a tanulók gazdaságaikban végeznek és betölteni az iskola körletében a vándor-tanárok

hivatását. Az anyagi segitséget a gazdaságok ésszerü vezetésére összeállitott terv szerint vagy a helyi mezőgazdasági kamara, vagy a minisztérium nyujtja a kö tségvetési lehetőségek szerint. A közismereti tárgyakat és vallást a helybeli pap vagy tanitó tanithatja, akiket óraszám szerint fizetnek.

Vezető bizottság, tanári tanács és gazdasági bizottság. A vezető bizottság összetétele és hatásköre általánosságban körvonalazva van a törvényben. Ezen kivül összeállitja az iskola szabályzatát és működési programmját a helység szükségeinek megfelelően, melyet az állandó tanács javaslatára a minisztérium hagy jóvá. Hasonlóképen kitüzi az iskola népszerüsitő körletét, szabályozza a felvétel módozatait s előterjeszti a minisztériumnak, eszközli a felvételt, alkalmazza a büntetéseket, jelen van az abszolváló vizsgálaton. A tanterv és szabályzat összeállitásánál számon tartja, hogy a téli iskolák a szakismeretek népszerüsitésére valók s egész működésük erre kell hogy irányittassék, erre használván a személyzetet, a leltárt és az egész gazdaságot és hogy a népszerüsitő működés a vármegye általános tervébe illesztessék.

A tanári tanács az összes tanárokból és mesterekből alakul, tekintet nélkül arra, hogy havonként fizettetnek-e, vagy óraszám szerint. Minden tagnak szavazati joga van. A tanács teendői meg vannak szabva a törvényben. A tanács készíti a részletes programmot, az órarendet s terjeszti approbálás végett a minisztérium elé, alkalmazza a büntetéseket s tesz javaslatot azok alkalmazására. A tanári tanács titkára a szaktanár vagy mester.

A gazdasági bizottság 4 tagból áll: az igazgató, a szaktanár vagy mester, a gazdasági főnök és a helybeli gazdasági bizottságnak egy tagja, akit a helyi gazdasági kamara jelöl ki. Teendőit a földmivelő oktatási törvény szabályzata tartalmazza. A termelési terv összeállitásánál a gazdasági tanács figyelemben tartja azt a tényt, hogy az iskola gazdasága elsősorban gyakorlati ismeretek terjesztésére szolgál s a gazdaság egész szervezését e célra kell irányitani. Megengedhető a bérlet is a növendékeknek vagy szülőiknek, akik kötelesek az összes munkákat a tanároktól adott irányitás szerint végrehajtani A gazdasági tanács titkára a gazdasági főnök.

Tanterv. Minden iskola tanterve a helyi természeti és gazdasági viszonyokhoz alkalmazkodik s különbözik egymástól. A vezető tanács állitja össze és a minisztérium hagyja jóvá az állandó tanács jelentése alapján. A tárgyak általánosságban a következők:

Közismereti tárgyak.	I. szemeszter,	II. szemeszter.
Vallás	1	1
Román nyelv és gazdasági levelezés	3	2
Számtan, mértan	4	3
Földrajz	1	1
Nemzeti történelem	1	1
Mezőgazdasági állattani ismeretek	2	—

Mezőgazdasági geológiai ismeretek	1	—
Mezőgazdasági növénytani ismeretek	2	—
Szervetlen és szerves chémiai ismeretek mezőgazdaságra alkalmazva	2	2
Fizikai ismeretek mezőgazdaságra alkalmazva	2	1
Szaktárgyak.		
Általános fölmivelés (talajmivelés)	4	—
Speciális földmivelés (növénytermelés)	—	3
Kertészet, szőlészet, veteményezés	—	2
Általános állattan (zootehnia generală)	3	—
Speciális állattan (zootehnia specială)	—	3
Földméréstan	—	2
Falusi gazdálkodás, gazdasági számvitel és szövetkezetek	—	3
Állatorvosi ismeretek	—	1
Méhészet és selyemtenyésztés	—	1
Gazdasági törvények és jogi ismeretek	—	1
Növényvédelem	1	1
Erdészeti ismeretek a befásitásra és talajkötésre alkalmazva	1	—
Összesen	28	28

A román nyelvből és gazdasági levelezésből, szám- és mértanból csak azokat a fejezeteket kell kiválasztani, melyek a mindennapi falusi élettel egyenes kapcsolatban vannak. A természeti tudományok, kémia, fizika csak olyan mértékben adandók elé, ahogy a természeti jelenségek megértésére szükségesek, melyek egyenesen vagy közvetve befolyást gyakorolnak a növények és állatok tenyésztésére. A szaktárgyakból bővebben kifejtendők a helyi természeti feltételektől diktált korlátok között azok, amelyeknek a helyi falusi gazdálkodásban fontossága van. A többi tárgy csak olyan ismeretek alakjában, melyet az egész programm összhangja kiván. A falusi gazdálkodás, gazdasági számvitel, hitelszövetkezetek csak olyan mértékben tanitandók, amennyiben a helyi szövetkezeti élet kifejlesztésére és a kisgazdaságok rentabilitási számitására szükségesek. A részletes tantervet és órarendet, minthogy az szorosan a helyi természeti, etnikai, történelmi, gazdasági stb. feltételekhez kapcsolódik, a tanári tanács állitja össze és a minisztérium aprobálja az állandó tanács előterjesztésére. A jóváhagyott részletes tanterv az iskola szabályzatának integráns része. Minden iskolánál működik az elméleti kurzus tartama alatt *egy asztalos és kovács műhely*, amelyben a tanulók minden kisgazdaságban szükséges kézimunkákat tanulják. Az elméleti tanitás megkönnyitésére és hogy a tanulók könnyebben megrögzithessék az anyagot emlékezetükben, az iskolát ellátják tanulságos szemléltető anyaggal, könyvtárral és egy kis laboratóriummal. A tanszemélyzet köteles egy kis helyi gazdasági muzeumot létesiteni, össze-

gyüjtvén ide a helységből összeszedett terményeket, kártékony rovarokat, gombabetegségtől megtámadott növényeket, füveket, magvakat, talajmintákat stb. Az iskola gépei és gazdasági szerszámai ngyen állnak rendelkezésére a tanulóknak és szülőknek, midőn az iskola gazdaságában nem használtatnak. Az iskola működési körletében a szaktanárok vándor-tanári minőségben fognak működni s végrehajtják a megyei gazdasági hivatal vezetése és felügyelete alatt a megye népszerüsitő programmját. E célból tett utazásoknál a személyzet az iskola kocsiját használja.

A téli gazdasági iskolák évenként legkésőbb november 1-ig közlik a helybeli elemi iskolákkal a 21 éven aluli növendékek neveit, hogy az elemi iskola felső (V—VII. o.) kurzusa alól felmenthetők legyenek.

Ez utasitásban nem részletezett minden esetben a gazdasági és háztartási I. és II. foku oktatás és népszerüsités törvényének és szabályzatának intézkedései irányadók.

Ez a téli földmives-iskolák szabályzata, melynek tartalmát majdnem szószerint adtuk a fennebbiekben. Célunk az volt, hogy a létesitendő iskola körüli tudnivalókat lehetőleg hiven és részletesen ismertessük olvasóinkkal.

A magán földmives-iskolák szabályzatából (megjelent a Monitorul Oficial folyó évi november 5. számában) közöljük még a létesités iránti kérés körüli tudnivalókat. A fenntartó hatóságnak a helyi miniszteri igazgatóság utján kérést kell beadni — legkésőbb január 1-ig — a földmivelési minisztériumhoz. Ehez mellékelni kell nyilatkozatot arról,

a) hogy milyen fajta és foku iskolát akar szervezni;

b) mi lesz a tanitás nyelve;

c) az iskola tantervét; ha *saját* tanterve van, azt részletesen két példányban;

d) aki a kérést beterjeszti, milyen minőségben teszi.

Mellékelni kell a következő okmányokat:

a) A fenntartó román állampolgárságát igazoló bizonyitványt, ha magánszemély; különben jogi személységét elismerő igazolványt.

b) A helyiség és iskolai udvar tervrajzát két példányban; bejegyzendő minden helyiség rendeltetése, mérete, köbtartalma, valamint az udvar területe.

c) Egy nyilatkozat, hogy aláveti magát a törvény 5 §-ában foglaltaknak (közhatóságokkal való közvetlen levelezés románul, a miniszter és a fenntartó közötti érintkezés módjai)

d) Kimutatás két példányban az igazgató és oktatószemélyzetről, melyhez mellékelni kell az illetők bizonyitványait, diplomáit és okmányait, melyek jogosultságukat igazolják. Ezt a kimutatást az iskolai év kezdete előtt legalább 3 hónappal kell benyujtani.

A földmives-iskolának lehet *saját* programmja is, de tartalmaznia kell legalább az állami intézetek részére előirt tanterv minimumát. A tanitószemélyzetet a fenntartó nevezi ki, fizetését az hatá-

rozza meg (14 §.), a tanitás nyelvét szintén (17. §.), de az igazgatóság a közhatóságokkal kizárólag román nyelven levelez (16. §.), a belső igazgatás nyelve a magyar. A regiszterek, anyakönyvek, katalógusok román nyelven vezetendők, de fakultative az oktatás nyelvén is. A földmivelésügyi miniszternek ellenőrzési joga van az iskola összes alapjai felett. A költségvetést minden iskolai év elején fel kell terjeszteni. Előzetes tudta és engedélye nélkül külföldről semmiféle adományt, segélyt, alapitványt elfogadni nem szabad. A tanitótestület fegyelmezése a fenntartó hatóság joga.

Ez a szabályzat a létesitendő iskolák *működési körletéről* (raza de activitate) beszél és a körleteket egymástól szabatosan elválasztani törekszik ugy, hogy más körletben lakó növendékek felvételét a miniszter engedélyétől teszi függővé. A gazdasági ismeretek terjesztésének intenziv sikere érdekében ez az elgondolás mindenesetre logikus és következetes. Mert két sulyos gondolat a motivuma. Egyik az, hogy az egész ország területét akarják behálózni és ellátni ilyen iskolákkal, melyeknek az egyes vidékek természeti adottságaihoz és a lakosság ottani foglalkozásához kell alkalmazkodnia. Ez az elgondolás azonban jó ideig még csak jó szándéku terv marad és sok idő eltelik még, amig megvalósul. A másik meg az, hogy ez iskoláknak nem szabad bizonyitvány-gyárakká silányulniok, hanem reális és eleven hatásokat kell sugározniok a vidék gazdasági állapotának emelésére és a nép anyagi jóllétének fejlesztésére. Szóval közvetlen és eleven kapcsolatot kell létesiteniök az iskolák és a kisgazdaközönség között a gazdasági kérdések összes vonatkozásaiban. Már pedig nyilvánvaló, hogy ezt az eleven hatást az iskola sikeresebben tudja gyakorolni a vidék közvetlen környezetére.

Mindazonáltal ki kell fejeznünk azt a nézetünket, hogy a Székelykereszturt felállitandó földmives-iskola müködési körletének a püspökség egész területére ki kell terjeszkednie. Hiszen elgondolni is teljesen logikátlan volna, hogy az unitárius egyházi főhatóság olyan iskolát létesitsen, melybe az ország területén bárhol lakó unitárius hivő ne legyen felvehető, a törvény valamely olyan intézkedése miatt, amely a mi viszonyaink között nem alkalmazható. Erre a körülményre különös figyelmet kell forditani már a létesités érdekében megteendő első lépéseknél. **Dr. Gál Kelemen.**

●●●

NŐK VILÁGA.

Meghivó.

A kolozsvári D. F. Egylet Unitárius Nők Szövetsége 1931. évi január 14-én, szerdán, valamint február 11, március 11, április 8 napjain délután 5 órai kezdettel házias jellegü

„Kötőkét“

rendez az Unitárius Nők Szövetsége helyiségében (Kossuth-utca 10.)

A szövetség szivesen lát minden unitárius asszonyt és leányt kézimunkával. Szórakoztató és komoly irányu müsorról gondoskodunk.

Levél az unitárius leányokhoz.

A nehéz megélhetési viszonyok nagyon sok unitárius székely leányt szolgálatra kényszeritenek. Az eltávozottak és az otthon levőkhez is szól az alábbi levél, melyet főpásztorunk sorai vezetnek be. Ezt egyik ifju papné irta s a többi papné aláirja és szétfogja küldeni a távolban levő ifju hiveihez.

Unitárius Püspök.

Kolozsvár, 1931. jan. 8.

Drága kedves unitárius leányok!
Szeretett gyermekeim a Hitben!

Üzenetet küldök nektek. A szeretet üzenetét. Küldöm a Ti kedves papnétok, a jó tiszteletes asszony aggódó és féltő üzenetét. Érezzétek meg, hogy mi mindnyájan ugy féltünk Titeket, oly szeretettel gondolunk rátok, mint édes szülőitek. Hallgassátok meg, olvassátok el ezt a levelet. Tegyétek imádságos könyvetekbe. Vegyétek elő és ujból olvassátok el, valahányszor baj fenyeget, vagy bánat ér.

Főpásztori szeretettel kérlek: óvjátok magatokat a rosszlelkü és gonoszszándéku emberektől. Ne hallgassátok a csábitó, hizelkedő szavakra Szent vallásunk legyen kebletek védő talizmánja, legszentebb kincse. A becsület, a tiszta élet legyen mindig ékességetek. Kérlek Titeket, kik a szülői háznál vagytok. becsüljétek meg az édes otthont és szülőiteket Kérlek Titeket, akik távol vagytok, siessetek vissza az édes szülői hajlékba. Vágyakozzatok abba a templomba, ahol hitetekben megerősitést nyertetek, konfirmáltatok. Oda, ahol hitetekről vallást és fogadalmat tettetek.

Fogadjátok főpásztor atyátok áldását és jókivánatait. Ha jó tanácsra van szükségetek, forduljatok lelkipásztorotokhoz. Ha hozzám fordultok, szivesen meghallgatlak. Az alább következő levelet, melyet papnétok irt, olvassátok el gondosan és tartsátok ahoz magatokat. Isten áldjon, óvjon és szeressen titeket, kivánja szerető és érettetek aggódó Főpásztorotok,

dr. Boros György, püspök.

Kedves Leányok!

Székelyfalvak leányai, kedves, drága virágai hol, merre vagytok? Viruló szinben pompáztok-e, vagy nyomoruságos idők megpróbáló körülményei közt idő előtt hervadoztok?! Ott van-e még szivetekben az üde ártatlanság és nemes tisztaság az anyagi és erkölcsi leromlás csábitva csalogat és megejtő körülményei mostani forgatagában?! Feleljetek! Óh, ha csak jót hallanánk felőletek mi, akik itthon annyit aggódunk, busulunk miattatok, milyen megnyugtató, milyen boldogitó lenne!

Elmentetek a messzi idegenbe kenyérkeresetre, ahol nem vigyázhat édesanyátok gondos szeme rátok, ahová legfönnebb imái és jó tanácsai kisérhetnek csak el. Elmentetek oda, ahol ezer meg ezer veszély fenyegeti a ti tapasztalatlan sziveteket. Elég erősek vagytok-e szembe nézni a veszedelmekkel és győzedelmet arattok-e a gonoszon?! Léha mulatságokra használjátok-e fel szabad időtöket, vagy ilyenkor hazaszáll a ti gondolatotok az itthagyott székelyfalura, amelyhez annyi édes emlék füz, a szülői házra, ahol mindennap emlegetnek titeket és olyan nehéz szivvel várnak vissza, a kedves fehér templomra, ahol első imátokat elmondtátok, de ahol üresen maradt a ti helyetek?! És ilyenkor összekulcsoljátok-e kezeteket imára, hálát adva Istennek, aki veletek volt, megsegitett és hogy az imádságból ujabb erőt nyerjetek? Megérzitek-e, hogy akármilyen messze is vagytok a szülői háztól, első gyermeki imádságotok templomától a mi egy igaz Istenünk atyai gondviselése és szeretete mindenütt megtalál titeket!? Nem vagytok árván és elhagyatva, ha őt keresitek s hozzá teljes szivvel-lélekkel ragaszkodtok. Idegen helyekre és idegen emberek közé is ez az isteni szeretet kisér el, a ti második édesanyátok, a mi unitárius anyaszentegyházunk gondoskodásában, aki anyai szeretettel ölel a keblére titeket és féltve őrködik felettetek, hogy egy is közületek el ne vesszen. Hát ti milyen gyermekei vagytok ennek az édesanyának?

Egy vallásos, buzgó unitárius leány beszélte, mikor hosszas távollét után haza jött, hogy minden vasárnap 11 órakor eszébe jutott, hogy otthon most bementek a templomba. Ott vannak mind az ő szerettei: édesanyja, testvérei, akik bizonyára érte is imádkoznak. Ilyenkor mindig elővette imádságos könyvét, ő is imádkozott s ugy érezte, hogy szeretteivel együtt van, mert az áhitat szárnyán egybekapcsolódott lelkük s ez olyan boldoggá tette.

Kedves leányok! Heviti-e a ti sziveteket is ez az unitárius hit? Ha van unitárius templom ott, ahol éltek, látogatjátok-e vágyakozó szivvel azt? Van-e unitárius imakönyvetek, amely olyan nagy szolgálatot tesz, különösen ott, ahol nincsen templomunk? A nagyobbak vigyáznak-e a kisebbekre, az erősebbek a gyöngékre? Ha találkoztok unitárius hitfelekkel, testvéri szeretettel vagytok-e iránta?

Csak nemrégen voltam egy leányiskolában, ahol többszáz tanuló-leány közül 17 unitárius volt. Körém gyülekeztek és elbeszélgettünk. Örömmel hallottam, hogy az unitárius leányok, hogy összetartanak, milyen testvéri szeretettel ragaszkodnak egymáshoz. Ti is kedves leányok, ha talán egy-egy kisebb, vagy nagyobb városnak különböző részeiben laktok érezzetek olyan hittestvéri szeretetet egymás iránt, mely által a távolságok elenyésznek s ti egymásra vigyázó jó szomszédokká lesztek.

Kedves székely leányok! Ha anyaszentegyházunk keretében vezető unitárius asszonyaink vasárnap délutánonként összehivnak titeket, jelenjetek meg ezeken az összejöveteleken, amelyeket a ti müvelésetekre, lelketek épülésére és gondozására tesznek s azzal háláljátok meg az értetek való fáradságot, hogy tudástoknak legjavát adjátok, figyelmesen hallgassátok meg és fogadjátok meg jó tanácsaikat.

Akárhová, akármerre kerüljetek székely leányok ne feledjétek, hogy ti magyarok, székelyek vagytok és a székely névre szégyent ne hozzatok soha. Ne feledjétek azt se, hogy a székely embert háromról ismerik meg: ruhájáról, beszédéről és becsületéről. Büszkén viseljétek székely ruhátokat, amely olyan szép és ne cseréljétek föl cifra városi rongyokkal, gondoljatok arra, hogy itthon szeretteitek is mind olyanban járnak. És beszéljetek, daloljatok azon a szép, zengő székely nyelven sok-sok székely népdalt, mert látjátok a természetben is egy és ugyanazon madár évszázadok során megtartja tollazatának szinét és fajtájának hangját. Végül vigyázzatok a székely-becsületre, amelyet őseink oly sok ideig kiérdemeltek, be ne mocskoljátok.

Szivből, szeretettel üdvözlünk, székely leányok, mi unitárius papnék titeket és azt izenjük: hogy a székelyfalvak leányait, kedves, drága virágait vissza várja a falu, a szülői ház, a templom és vissza várunk mi is. Jöjjetek minél előbb, sziveteknek azzal az ártatlan tisztaságával, ahogy elmentetek.

A székelykereszturi „Unitárius Nők Szövetsége“ működése a jótékonyság terén a karácsonyi segélyezésben jut kifejezésre. Kicsiny körben mozoghatunk Jó szivvel tesszük. Karácsony ünnepe alkalmával 4000 lej értékü adományt osztottunk ki. Belőle az unitárius iskola 76 tanulója karácsonyfai apróságokat kapott, közülök 17 ruhanemüt, 17 szegény családnak élelmet osztottunk ki, hogy a szent ünnepet számukra még áhitatosabbá tegyük. Rövidség kedvéért az adakozó nemes lelkeket névszerint nem sorolom föl. Foglalkozásküllömbség nélkül többen készséggel hozták össze a fenti adományt.

Fogadják nemeslelkiségükért meleg köszönetemet. Jutalmuk legyen még jól eső érzetük, hogy a mai nehéz időkben hozzájárultak szegény embertársaik sorsa enyhitéséhez. Szövetségünk nemes céljai szolgálatában müködjünk tovább buzgalommal. Építsük mi is népünket vallásos buzgóságban, müveltségben, erkölcsben. Minden alkalmat ragadjunk meg szegény embertársaink fölsegélyezésére. Ilyen nemes célok elég alkalmasok arra, hogy szellemileg, anyagilag tehetősebb tagjaink se álljanak félre, hanem illő lelkesedéssel tovább tevékenykedjenek. Székelykeresztur, 1930. december 25. *Pap Mózesné* elnöknő.

A kolozsvári Nőszövetsége által rendezett gyönyörü karácsonyfa ünnepélyt jövő számunkban adjuk.

Hozzászólás

Vagy álljanak a nők is, vagy üljenek a férfiak is.

Igen Tisztelt Szerkesztő Ur! Miután láttam, hogy utóbbi időben lapjában helyt ad — igen helyesen — a templommal kapcsolatos, némely külsőségeket tárgyaló megjegyzéseknek is, bátor ágot veszek magamnak, hogy ez alkalommal magam is egy, alapjában jelentéktelen, de érthetetlen és sokszor zavaró külsőségre hivjam fel a templomlátogató, unitárius vallásközönség figyelmét.

Aki kolozsvári templomunkban istentisztelet alatt az ajtók felől való hátsó padok valamelyikében foglal helyet, érdekes megfigyeléseket tehet. A pap már a szószéken áll, az orgona elbúgja az utolsó akkordot s a hivek közül a férfiak, mintegy vezényszóra fölállanak, ellenben a hölgyek ülve maradnak s csupán a padokra alácsukló kalapok és kendők mutatják, hogy ők is immár megkezdték az imádkozás ájtatosságát.

Kerülnek aztán a hivőnők közé majdnem minden alkalommal olyanok, akik nem kolozsváriak, vagy pláne nem is unitáriusok s igy ezzel a mi helyi szokásunkkal nincsenek tisztában. Ezek, amint az orgona elhangzik s látják, hogy a férfiak mind fölállnak, a tömegösztön hatása alatt önkéntelenül szintén fölemelkednek helyeikről. Mikor aztán észreveszik, hogy Éva többi leányai ülnek, lassacskán, hogy feltünést ne keltsenek, a lenyugvó nap észrevétlen tempóját utánozván, szép csendesen ismét visszaereszkednek a padba s talán egy kicsit szégyenkeznek is, hogy im, járatlanságukkal megzavarták a kolozsvári unitáriusok egyöntetüségét.

Még feltünőbb s egyenesen visszatetsző a helyzet néhol faluhelyen, hol a papné és más uriasszony a könyörgés és közének alatt ülve marad, mig az egyszerübb renden levők fölállnak, vagy az ősi unitárius ritust követve, a padra borulnak. Az ilyen fel nem állók mintha csak hivalkodni akarnának: „lám, én különb vagyok az Ur szine előtt is, mint ti“.

Mostanság ujitások történnek istentiszteletünk rendjében: csak nemrég ujitották föl az invocatiót, amit mindenki állva énekel végig; némely alkalommal pedig a pap szertartását áldással zárja be s ezt szintén minden nemre való tekintet nélkül az egész gyülekezet állva fogadja. Most volna tehát kedvező alkalom, hogy e visszás helyzetben is egyöntetüséget teremtsünk: *vagy álljanak a nők is könyörgés és közének alatt, vagy üljenek a férfiak is.*

Szerkesztő urnak maradtam kiváló tisztelője

Márkos Albert.

Unitárius gondok.

Isten jóvoltából megkezdettük az uj évet. Sötét felhők tornyosulnak egünk felett, napról-napra jobban inog a talaj lábunk alatt s mi mégis ugy cselekszünk, mint a tanitványok: összetett kezekkel nézünk ég felé s onnan várjuk a segitséget, bár szüntelen hangzik az égi szózat: galillei férfiak, mit álltok itt, nézve ég felé.

Van egy szomoru kép egyházunk életében. Dávid Ferenc elitéltetése alkalmával nem akadt egy pap sem, ki az egyházat megvédje, mindenik azt mondá: védje Trausner. Ennek gyá zos következménye lett — sok egyházközségünk megsemmisülése. Mindezt annak tulajdonithatjuk, hogy hiányzott a papok lelkéből az erkölcsi bátorság, az unitárius önbizalom s ezt hiveik lelkében sem tudták felébreszteni. Vigyázzunk! ez a szomoru kép ujból ismétlődik egyházunk életében.

Dávid Ferenc, a dévai mártir szava felhangzik ismételten a lelkészekhez: „védje valaki az egyházat“ s ismét süket fülekre talál. Ezért kell iskolánkat, kulturánkat megfojtanunk saját kezünkkel.

A mult legyen intőkép előttünk. Emlékezzünk! A történelem itélőszéke előtt állunk, egyházunknak nemcsak vasárnapi prédikációkra van szüksége, hanem kötelességteljesitésre, példaadásra.

A sziveket és a zsebeket erőszakkal nem lehet megnyitni, léleknek kell a lélekhez szólni. Most mutassa meg minden lelkész, hogy pásztora-e a nyájának? Egyházához tudja-e kapcsolni a hiveit, hogy kicsiny és nagy, szegény és gazdag, kezet kézbe téve, mindenki egy akarattal siessen egyházunk megmentésére.

A pap találja meg módját, hogy az a földmüves neveljen egy tyukot, a gazdagabb egy libát, az asztalos készitsen egy széket, a cipész egy pár cipőt, a tisztviselő egyék egy szegényebb ebédet s egyházunk meg van mentve.

Buzogány Kálmán,
unit. lelkész.

Alapitói dij 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Felhivás
a székelykereszturi unitárius főgimnázium megmentéséért!

Az unitárius Egyházi Főtanács elfogadta azt az inditványt, hogy ha *a székelykereszturi főgimnázium elöljárósága a felső tagozat fentartásához szükséges anyagi feltételeket előteremtheti, a főgimnázium felső tagozatát is fentartja.*

A gimnázium elöljárósága december 17-én tartott ülésében kimondotta, hogy erkölcsi kötelességének tartja ezzel a Főtanács biztositotta törvényes jogával élni. Minden erejével megkisérli tehát felrázni a székely társadalmat, az unitárius eklézsiákat és a gimnázium véndiákjait, hogy a főgimnázium megmentése végett siessenek a gimnáziumi elöljáróság támogatására. A gimnázium elöljárósága abból a lelkes, hüséges és kitartó támogatásból, melyet a kereszturi iskola hivei a főtanácsi gyülésen tanusitottak, bizton reméli, hogy 1931 május 1-ig elő tudja teremteni a felső tagozat fentartásához szükségesnek mutatkozó összeget.

A mozgalom meginditását és annak sikeréhez való jó reménységét a gimnáziumi elöljáróság már be is jelentette a főhatóságnak. Az iskola körletébe tartozó szülők és tanuló ifjuság tehát legyenek jó reménységgel, hogy a kereszturi unitárius főgimnázium a következő iskolai évben is teljes egészében tovább fog müködni és keblére ölelheti a tanulni vágyó szegény székely ifjuságot, felekezeti különbség nélkül.

Követésre méltó jótett. Egyik ünnepünk se alkalmasabb a gyermek megfigyelésére, mint a karácsony. Nézd a gyermek arcát és boldogságát, mikor a pislákoló karácsonyfa alól szedegeti ki az ő játékait. Mondd igaz lelkedre, van-e ennél fenségesebb és szebb kép a világon? És mégis azt látjuk, hogy fiatal házasaink nagyon idegenkednek ettől a képtől. Inkább a kényelemnek és jólétnek áldoznak, mintsem ezekben a kicsikékben találnák meg örömeiket. És miért? Talán attól félnek, hogy majd kopott ruhájuk miatt elfordulnak tőlük a régi jó barátaik? Vagy nem tudnak majd megfelelő kényelmet biztositani jövendőbeli kicsikéiknek, mikor esetleg még kenyérre sem telik? Oh nem! Hanem azért, mert ebből is divat lett már ugy a gazdagabb, mint a szegényebb osztálynál. Itt ez a fiatal házaspár ugy él, hogy még háztartása sincsen. Ott a másik, harmadik, Isten tudja hányadik, de mindenik ebben is a divatot üzi, még pedig a gyermeknélküli divatot. Forduljunk el ettől a csunya divattól, tegyünk meg mindent ennek a kiküszöbölésére, mert fajiságunk ezt megköveteli. A gyermekek védelménél szebbnél szebb modelek között válogathatunk.

Egy ilyen szép követésre méltó cselekedet dr. Rohonczy La-

josné őnagyságáé, aki Kolozvárt már évek óta 5—10 kis diákot hivat magához minden karácsony szombatján. A fiukat megvendégeli, kikérdezi, hogy mit szeretnének karácsonyra kapni s elbocsátásuk alkalmával még a szükséges anyagi támogatást sem sajnálja. Az unitárius kollégiumból én vittem el a gyermekeket. Láttam a ragyogó arcokat és a megelégedést. *N. J.*

Szorványainkról. Örömmel állapitjuk meg azt a kedves és élénk érdeklődést, mely a szórványokban élő unitárius hiveink körében megindult. A főpásztor a népszámlálás közeledése előtt felhivást, kérést küldött szét az ismert és tudott cimekre és erre a felhivásra buzgó unitárius hiveink több helyről választ küldtek s abban bejelentették az ott lakó hitrokon testvéreinket. Eddig a következő válaszok és bejelentések történtek:

Kovásznáról Hadnagy Györgyike gimn. tanuló bejelentett 10 unitárius lélekszámot, Vámosudvarhelyről Kertész Mihály 46, Balázsfalváról Nagy Balázs gondnok 19, Ilyefalváról Barabás Zoltán szorv. gondnok 21, Oiasztelekről Máthé Sándor 12, Magyarhidegkutról Nagy Sándor 18, Alsótömösről Ancsa Istvánné 6, Csikdánfalváról János Mihályné 7, Málnásról dr. Balogh Istvánné 9, Prazsmárról Elekes Mózes ny. áll. f. gondnok 5, Mezőszentmihályról Hegedüs Károly ny. jegyző 7.

Igen jó volna egyházunkra és szeretett unitárius testvéreinkre is, ha a szorványban élő hiveink mindenütt megtennék azt a szivességet, hogy magukról, családjukról és ismerős hitrokon testvéreinkről egy nevsort a püspöki hivatalnak beküldenének Ezt jó reménységgel várjuk.

Levél az unitárius leányokhoz. Némi tájékozással tartozunk olvasóinknak, Kolozsvárt az unitárius nők szövetségének egyik lelkes tagja, Gyallay Pap Domokosné, az ide jött székely leányokat a mult évben vasárnap délutáni óráiban kedvesen és hasznosan foglalkoztatta más nőtagok segitségével. A mult év végén megkérte a püspök urat, hogy lelkészeinktől kérje be a Kolozsvárt szolgáló leányok névsorát, lakását. A püspök ur az összes távollevő leányokról kimutatást kért. Most már tudjuk, hogy Kolozsvárt 71, Bukarestben 78, Brassóban 96, Segesváron 39, Tordán 26, Marosvásárhelyen 23, Fogarason 13, Nagyszebenben 9, Medgyesen 7, összesen 362 leányunk szolgál. A püspök ur Sigmond Józsefné lelkésznétől levelet kért a távol levő leányokhoz. A szép és becses levelet olvassa el minden anya A papnénál külön is kaphat, hogy küldje el leányának. Védjük ifjaink becsületét és hitét!

Misszíós könyvtár szórványainkrészére. Az iratterjesztési bizottság vallásos és erkölcsnemesitő könyvekből kölcsönkönyvtárakat szándékozik leküldeni minden olyan szórvány részére, ahol legalább 6 unitárius család van. Megfogjuk kérni valamelyik ott lakó testvérünket, hogy vállalja el e kis kölcsönkönyvtár kezelését s misszíós lélekkel ajánlja e könyveket és füzeteket testvérei figyelmébe. Szórványban élő olvasóinkat pedig felkérjük, hogy érdeklődjenek e könyvtárak létezése és müködése után, olvassák a könyveket s aztán esetleges észrevételeikkel forduljanak az Unitárius Iratterjesztéshez Kvár.

40 éves papi szolgálat ünneplése. A recsenyédi hivek folyó évi november 23-án kellemes meglepetésben részes tették papjukat

állása elfoglalásának 40-ik évfordulóján. Ugyanis Dombi Mózes énekvezértanitójuktól megtudva, hogy ez a dátum most is épen vasárnapra esik, mint 40 év előtt, elhatározták, hogy e napon az istentisztelet végeztével a templomban üdvözölni fogják a köztisztelettben álló papjukat. Gál József lelkész a titokról egy jó akarója utján idején értesülvén, a ritka alkalomhoz méltóan adhatott hálát Istennek, hogy szeretett hiveit oly hosszu idő kedvező és kedvezőtlen változásain és nehéz megpróbáltatásain kegyelmesen átvezette s hogy ő maga is — megfogyva bár, de törve nem — megérhette a ritka évfordulót, amelyről az áldozatkész buzgóság, a kitartó és eg etértő munka szép és gazdag eredményeire tekinthet vissza. Istentisztelet végén a kebli tanács és az egyházközség nevében Máté István k. tanácsos, a polgári község és Gazdakör nevében Ráduly József üdvözölte az ünnepel et; a Nőegylet nevében Ráduly Józsefné mondotta az üdvözletet s Fekete Pálné szép virágcsokrot adott át; az iskolások nevében Máté Dénes IV. o t. üdvözölte s Fodor Eszter IV. o t szép virágcsokrot adott át szeretett lelkészüknek. Az üdvözletek sorát H.-Szentpál költő lelkü papja, Vári Domokos fejezte be, aki maga és hivei nevében emlékezett meg az ünnepelt érdemeiről s egyuttal felolvasta szolgatársa, Pálfi Ákos énekvezértanitó levélbeli üzvözletét. Este ugyancsak az ünnepelt tiszteletére a községház nagytermében a Nőegylet buzgó tagjai által rögtönzött banketten kedélyes pohárköszöntők tartották jó hangulatban a közel 60 személyből álló asztaltársaságot. Isten megszentelő áldása nyugodjék meg továbbra is a lelkészen és hivein. Recsenyéden, 1930. évi november hó 23-án. *Jelenvoli*

Kisfaludy-ünnepély Székelykereszturon. November 22-én rövid ünnepély keretében emlékezett meg az Unitárius Főgimnázium Ifjusági Önképzőköre az ezelőtt száz esztendővel elhunyt költőről Emlékének ébrentartására a költő müveiből és munkásságára vonatkozó ismertetésekből változatos müsort állitott össze az ifjuság. Nyitányt Szakáts Zoltán V. o. t. játszott zongorán. Aztán emlékbeszédet tartott a nagy iróról Péter Géza VII o. t. Rámutatott rövid és küzdelmes életére s arra a kitartó szorgalomra és költői erőre, amely nagyjaink sorába emelte. A müsor harmadik pontjaként Kisfaludynak „Mohács" c. elégiáját szavalta Benkő Géza VI. o. t.; reményt hintett a jelenvoltak lelkébe: „Él magyar, áll Buda még". Lőrinczi Mihály VII. o. t. felolvasást tartott „Kisfaludy a magyar drámairodalomban" cimen. Majd Benkő Géza VI. o. t. hegedüszólójában gyönyörködtunk. Nem feledkezve meg Kisfaludy kisebb darabjairól sem, előadásra került azokból a: Rákosi szántó a török alatt" c. rövid dal. Elszavalta Lukácsffy Ödön IV. o. tanuló. Befejezésül „a bánkodó férj" c. románcot hatásosan adta elő Elekes András V. o. tanuló. E helyen kivánjuk köztudomásra hozni, hogy a homorodszentmártoni Hitelszövetkezet 500 lejt adományozott az Önképzőkör részére, magyar irodalmi pályamunkák jutalmazására. Pályatétel: Jókai „Uj földesur" cimü regényének méltatása. A nemes adományt hálás köszönettel fogadtuk. *L. M.*

Irodalom.

Unitárius Missziói Kalauz. A közeljövőben hasonló, ha nem is azonos cimmel egy olyan munkát szándékozunk kiadni, mely tartalmával minden unitárius lelkésznek, segédlelkésznek, hitoktatónak, szórványgondozónak, missziói munkásnak, szociális téren tevékenykedő világi testvéreinknek, stb. — utbaigazitóul szolgáljon. E munka rendeltetését megmagyarázandó, itt közöljük a tartalmi tervezetet *nagy vonásokban. I. Imák.* a) Templomi szolgálatra, reggeli, esti, hétköznapi, ünnepi stb. b) Ágendális alkalmakra (esketés, temetés, keresztelés, urvacsora). c) Szociális alkalmakra (közgyülés, irodalmi est, D. F. E. est, házszentelés stb.) d) Magánimák (betegek, elitéltek, válók, bünösök stb. számára). *II. Beszédek.* a) Templomi szolgálatra, sátoros ünnepeken, különleges alkalmakkor, modern problémákkal stb. b) Szociális alkalmakra. c) Ágendákra. *III. Vázlatok.* Ez lesz a könyv leghasznosabb része. Imák, beszédek, előadások vázlatait fogjuk itt adni, amelyek utbaigazitóul és forrásul szolgálhatnak a gondolatadáshoz és megiráshoz. *IV. Utbaigazitások.* Azok számára, akik nem élnek állandó összeköttetésben az egyetemes egyház életével itt közöljük lapjaink, egyleteink cimeit, segélyforrások pályázatok, ösztöndijak, tanácskérések stb. ismertetésével. Táblázatok is lesznek statisztikai és más kérdésekről. *V. Lelki vezér.* A hitetlen, kételkedő, szocialista, istentelen stb. hivek között szólgáló lelkész számára hasznos kérdéseket, feleleteket, könyveket, lelki elmélyülésre vezető tanácsokat stb. foglaljuk itt össze. Ugyszintén utbaigazitásokat hivő egyháztagjaink kezelésére stb. Az unitárizmus rövid, pozitiv foglalatát is ide vennők. *VI.* Törvények, rendeletek, ünnepek, konfirmáció stb. megtartására vonatkozó fontosabb helyek ismertetése.

E tervezetből látszik, hogy e munka nemcsak lelkészeink hanem világi hiveink számára is készült, hogy azok szórványokban, végeken stb. maguk is missziónáriusaivá szegődhessenek a szabadelvü kereszténység evangéliumának.

Kérjük olvasóinkat, hogy esetleges inditványaikat, észrevételeiket stb. közöljék a szerkesztővel (Szent-Iványi Sándor, Liceul Unitarian, Cluj-Kolozsvár). Ugyszintén kérjük azokat, akik erre a könyvre igényt tartanak, jelentsék azt be szintén a fenti cimre, mert ettől tesszük függővé a nyomatandó könyv példányszámát. A körülbelül 300 oldalas könyv ára 160—200 leu lesz az előre megrendelők számára. Bolti ára jóval magasabb lesz.

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17